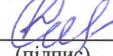

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Природничо-географічний факультет
Кафедра хімії екології та методів їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри хімії
екології та методів їх навчання

Наталія ГОРБАТЮК

“ 28 ” серпня 20 23 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ.10 Стратегія екологічної оцінки впливі на довкілля
Галузь знань **10 Природничі науки**
Спеціальність: **101 Екологія**
Освітня програма: **Екологія**
Природничо-географічний факультет

Робоча програма з дисципліни «Стратегія екологічної оцінки впливу на довкілля» для здобувачів вищої освіти, освітньої програми Екологія, спеціальності 101 Екологія

Розробники: Душечкіна Н. Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри хімії, екології та методики їх навчання.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри хімії екології та методики їх навчання
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри хімії екології та методики їх навчання

_____ (підпис)

(Горбатюк Н. М.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

_____ (підпис) (Рожі І. Г.)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) (ПІБ) «__» __ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	120/4	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, у тому числі:	120	
Аудиторні:	38	
Лекційні	14	
Семінарські / Практичні	-	
Лабораторні	24	
Самостійна робота	82	
Індивідуальні завдання	-	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння слухачами сучасними теоретичними і практичними знаннями з основ стратегічної екологічної оцінки як інструменту збалансованого (сталого) розвитку; набуття умінь та навичок з організації процесу СЕО; здобуття знань та вмінь у сфері інтеграції процесу СЕО з процесами розроблення стратегій, програм і планів на національному та регіональному рівнях.

Завдання: з'ясувати сутність стратегічної екологічної оцінки як інструменту збалансованого (сталого) розвитку; засвоїти базові поняття та принципи СЕО; вивчити можливості та переваги СЕО, вигоди та витрати від застосування СЕО; ознайомитися з теоретичними засадами та прикладними аспектами проведення СЕО на національному та регіональному рівнях та з методами СЕО; виробити основні вміння та навички щодо визначення методології СЕО для конкретних СПП та інтеграції процесу СЕО з процесами розроблення СПП на національному та регіональному рівнях; набути здатності аналізувати поточний стан довкілля, оцінювати вплив СПП на довкілля, забезпечувати участь громадськості в процесі СЕО та готувати рекомендації щодо запобігання або зменшення екологічних наслідків реалізації СПП; сформувати компетенції щодо використання інструментарію СЕО в управлінській діяльності, яка стосується стратегічного планування та екологічної оцінки.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

ФК 12. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

ФК 15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

ФК 18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Програмні результатами навчання за ОП:

ПР 01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПР 04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.

ПР 05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР 06. Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.

ПР 08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР 10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПР 11. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.

ПР 12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природне середовище.

ПР 13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПР 14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

4. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Основи стратегічної екологічної оцінки.

Місце СЕО в розвитку системи екологічної науки. Нормативно-правова база проведення СЕО. Визначення, зміст і мета проведення СЕО. Зв'язок із збалансованим розвитком.

Тема 2. Можливості та переваги СЕО. Принципи застосування.

Можливості та переваги СЕО порівняно з оцінкою впливу на навколишнє середовище Принципи застосування СЕО. Застосування СЕО: вигоди та витрати.

Тема 3. Процес роботи СЕО.

Процес розроблення стратегії, планів і програм. Процес проведення СЕО. Зв'язок СЕО з процесом розроблення СПП. Учасники процесу СЕО. Способи проведення СЕО.

Тема 4. Методологія проведення СЕО.

Попередня оцінка СПП щодо необхідності проведення СЕО скринінг. Визначення сфери охоплення СЕО скоупінг. Оцінка впливу СПП на довкілля. Звіт про СЕО.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Основні методи СЕО.

Загальна характеристика методів, що використовуються при проведенні СЕО. Аналітичні методи. Аналіз заінтересованих сторін. Методи участі громадськості.

Тема 6. Особливості оцінки компонентів навколишнього середовища при здійсненні стратегічного екологічного оцінювання.

Клімат і якість повітря. Поверхневі і підземні води. Ґрунти. Види і біотопи. Ландшафт. Проблеми наявності та отримання вихідних даних для проведення стратегічної екологічної оцінки.

Тема 7. Можливості автоматизації та стандартизації екологічних оцінок.

Програмне забезпечення. Організація даних. Методі ГІС-аналізу проектних рішень. Аналіз і оцінка існуючого стані навколишнього середовища. ГІС-Аналіз з проектних рішень у рамках СЕО.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб.	ін д.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Основи стратегічної екологічної оцінки.	17	2		4		11						
Тема 2. Можливості та переваги СЕО. Принципи застосування.	18	2		4		12						
Тема 3. Процес роботи СЕО	18	2		4		12						
Тема 4. Методологія проведення СЕО.	17	2		4		11						
Разом за змістовим модулем 1	70	8		16		46						
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Моніторинг фактичного впливу стратегічної ініціативи на довкілля	18	2		4		12						
Тема 6. Особливості оцінки компонентів навколишнього середовища при здійсненні	18	2		4		12						

стратегічного екологічного оцінювання.													
Тема 7. Можливості автоматизації та стандартизації екологічних оцінок.	14	2				12							
Разом за змістовим модулем 2	50	6		8		36							
Усього годин	120	14		24		82							
Модуль 2													
ІНДЗ													
Усього годин	120	14		24		82							

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Оцінка проектів СПП і звітів про СЕО	4	
2.	Оцінка проектів СПП і звітів про СЕО	4	
3.	Оцінка впливу СПП на довкілля	4	
4.	Виявлення заінтересованих сторін і планування проведення консультацій	4	
5.	Використання СЕО в процесі стратегічного планування	4	
6.	Визначення процедури СЕО	4	
	Разом:	24	

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин
		Денна форма
1.	Принципи та етапи екологічної оцінки впливу на довкілля.	8
2.	Екологічна освіта та участь громадян у стратегіях екологічної оцінки.	8
3.	Оцінка ризиків та невизначеностей у стратегіях екологічної оцінки	8
4.	Специфіка регіональної екологічної оцінки.	9
5.	Взаємозв'язок економічних та екологічних аспектів.	8
6.	Інструменти та методи екологічної оцінки.	8
7.	Правовий контекст екологічної оцінки.	9
8.	Роль соціальної взаємодії у стратегіях екологічної оцінки.	8
9.	Стратегії мінімізації впливу на довкілля.	8
10.	Види джерел впливу на довкілля	8
	Разом:	82

8. Методи навчання

1. Пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний метод) - викладач організовує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її.

2. Репродуктивний – викладач дає завдання, у процесі якого студенти здобувають вміння застосовувати знання за зразком.

3. Дослідницький – викладач ставить перед студентами проблему, а ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього джерела інформації, матеріали тощо.

4. Інформаційно-рецептивний метод: передбачає передачу знань у готовому вигляді (слово-наочність), сприяє розвитку уваги студентів.

5. Проблемний метод: викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюються засіб та логіка розв'язання проблем, розвивається логічне мислення, формується інтерес до навчальної роботи.

6. Евристичний метод: викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності.

9. Методи контролю

У процесі контролю рівня засвоєння знань, умінь, навичок студентів з дисципліни «Стратегія екологічної оцінки впливу на довкілля» використовуються методи: усний контроль (виступ, обґрунтування), письмовий контроль (контрольні роботи), тестовий, семінари, метод практичної перевірки (лабораторна робота), ситуаційні завдання.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Для денної форми) Відповідь студента на запитання фронтального опитування під час лабораторного заняття максимально оцінюється до 10 б.

Змістовий модульний контроль (МК) здійснюється у вигляді аудиторних тестових робіт з кожного змістового модулю. ЗМК передбачає відповіді на 30 тестових питань. Оцінка за кожну роботу не повинна перевищувати 20 б.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	МК1	T5	T6	МК2	100
10	10	10	10	20	10	10	20	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D		
60–68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

			складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Основна

1. A Review of Strategic Environmental Assessment of Wind Farms: Current Issues and Trends" авторства Maie Kiisel, Helen Sooväli-Sepping, та Tiit Roots (2018).
2. Мельник О. С. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Херсон : Олді-Плюс, 2022. - 166 с.
3. Марушевський Г. Б. Стратегічна екологічна оцінка Б. м. : Проект РЕОП, 2015. - 95 с.
4. Кол. авт.: М. І. Федючка, М. М. Світельський, Т. М. Коткова Екологічна експертиза. Херсон : Олді-плюс, 2019. - 143 с.
5. Посібник із застосування Протоколу СЕК ООН зі стратегічної екологічної оцінки. Заключна версія (лютий 2011). Організація Об'єднаних Націй та Регіональний Екологічний Центр Центральної та Східної Європи. 2011. 273 с.

Допоміжна

1. Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року : проект. URL: <http://oblrada.dp.ua/strateg>
2. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року

13. Інформаційні ресурси

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення курсу, опорні та електронні версії конспектів лекцій, базові і допоміжні підручники, державні нормативні документи, ілюстративні матеріали, аудіо та відео засоби навчання, система дистанційного навчання «Moodle».
3. Протокол про стратегічну екологічну оцінку Конвенції про вплив на навколишнє середовище в транскордонному контексті. Київ. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_b99
4. Директива 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів та програм. URL: www.minjust.gov.ua/file/33314